

A Kis-Balatonon végzett hosszú távú kisémlős felmérés faunisztikai értékelése a Keleti-berek területén, különös tekintettel az északi pocok (*Microtus oeconomus*) előfordulására

Horváth F. Győző, Burka Petra, Kaló Orsolya, Lanszki Zsófia

Pécsi Tudományegyetem, Biológiai Intézet, Ökológiai Tanszék, 7625 Pécs, Ifjúság útja 6.

7. Szünzoológiai Szimpózium

Bevezetés

A Kis-Balaton a Balaton-felvidéki Nemzeti Park nagy kiterjedésű, magas biodiverzitású vizes élőhelye. A Kis-Balaton II. ütemének különböző területein a kisémlősök monitorozása 1999 óta folyik az NBmR keretében. Ennek célja a kisémlős populációk és közösségek felmérése, az állományváltozások és ezeket befolyásoló természetes és antropogén eredetű zavarások hatásának értékelése, valamint kiemelten az északi pocok (*Microtus oeconomus mehelyi*), mint fokozottan védett jégkorszaki reliktum és Natura 2000 faj monitorozása.

Északi pocok (2018)

Eredmények

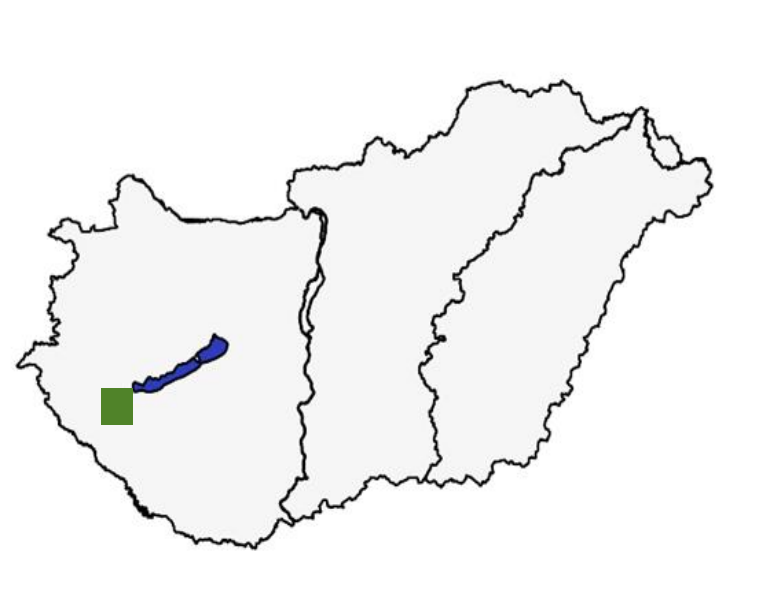
A 20 éves időszakban a Keleti-berek területéről 16 kisémlősfaj jelenlétét mutattuk ki. Ezek között szerepelt az északi pocok és további, természetvédelmi oltalom alatt álló fajok is, mint a csalitjáró pocok, a törpeegér, valamint a cickányfélék fajai. A pirók erdeiegeér, az erdei cickány, a törpeegér, a közönséges kőszapocok és a csalitjáró pocok fordult elő legnagyobb abundancia értékkel. Ezek közül a pirók erdeiegeér és erdei cickány egyedeit minden évben detektáltuk. Az északi pocok 8 évben volt jelen a vizsgált területen, így előfordulását az évek 42%-ban bizonyítottuk (1. táblázat).

1. táblázat: A Kis-Balaton, Keleti-berek területén 20 év alatt kimutatott kisémlősfajok jelenléte/hiánya

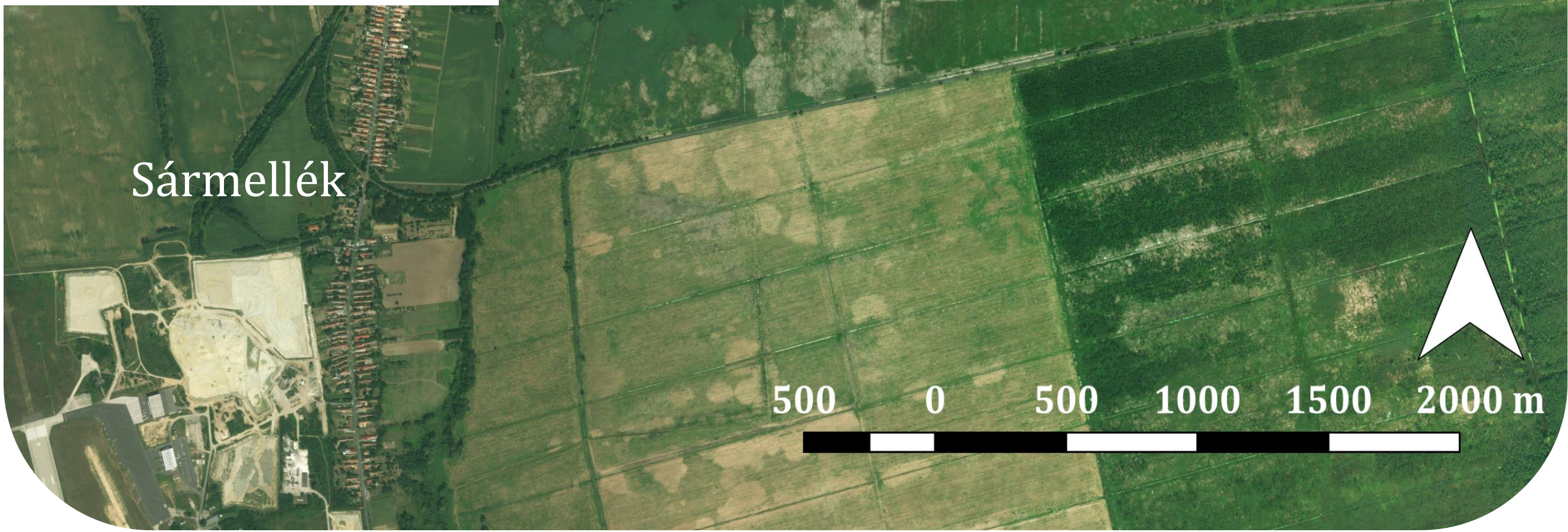
Fajok/év	1999	2000	2001	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Erdei cickány (<i>Sorex araneus</i>)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Törpecickány (<i>S. minutus</i>)	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+
Miller vízcickány (<i>Neomys anomalus</i>)	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Közönséges vízcickány (<i>N. fodiens</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Keleti cickány (<i>Crocidura suaveolens</i>)	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-
Mezei cickány (<i>C. leucodon</i>)	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vöröshátú erdeipocok (<i>Myodes glareolus</i>)	-	+	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-
Csalitjáró pocok (<i>Microtus agrestis</i>)	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Északi pocok (<i>M. oeconomus</i>)	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+
Mezei pocok (<i>M. arvalis</i>)	-	-	+	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
Közönséges kőszapocok (<i>A. amphibius</i>)	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Pirók erdeiegeér (<i>Apodemus agrarius</i>)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Sárganyakú erdeiegeér (<i>A. flavicollis</i>)	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-
Közönséges erdeiegeér (<i>A. sylvaticus</i>)	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	-
Törpeegér (<i>Micromys minutus</i>)	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Güzügeér (<i>Mus spicilegus</i>)	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-
Fajok száma/év	7	7	5	5	8	11	10	10	7	10	10	8	8	11	9	11	9	8	8

Célok

Jelen vizsgálat célja a Kis-Balaton vizsgált hat berek területe közül a Keleti-berek magassásos élőhelyén végzett 20 éves (1999-2018) monitorozás időszak fogási adatainak értékelése, kiemelten az északi pocok előfordulási gyakoriságára.

A Keleti-berek területe

Sármellék

Megvitatás

Az üde magassásos élőhelyek indikátorának tekintett északi pocok zavarások hatására többször, hosszabb időre eltűnt a vizsgálati területről. A faj kimutatásának lokális hiánya a magassásos élőhelyek vízutánpótlásának problémáira (száraz és magas vízszintű időszakok váltakozása) vezethetők vissza. Az északi pocok egyedeit 2018-ban, több csapdázási periódusban újra kimutattuk. A populáció ismételt jelenléte feltételezhetően a megfelelő területkezelésnek és a faj számára kedvező időjárási viszonyoknak köszönhető. Az újra detektált állomány esetén nagyobb arányban mutattunk ki szaporodó nőstényeket, ami alapján feltételezzük, hogy a Keleti-berekben megismert északi pocok populáció a többszöri zavarás negatív hatása ellenére még rendelkezik megfelelő rezilienciával ahhoz, hogy az élőhelyi feltételek stabilizálódásával hosszabb távon fennmaradjon.

Vizsgált terület

A kisémlőscsapdákat a Kis-Balaton II. ütemének területén a Keleti-berek fokozottan védett magassásos társulásában helyeztük el.

Módszerek

A NBmR protokoll alapján végzett mintavételezés fogás-jelölés-visszafogás módszerrel, évente több periódusban, elevenfogó dobozcsapdákkal történt. A fogási adatokat 100 csapdaéjszakára standardizáltuk és vizsgáltuk a kimutatott fajok abundancia viszonyait.

Köszönetnyilvánítás: A felmérést a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága támogatta. A konferencián történő részvételt a PTE TTK Szentágothai János Szakkollégium támogatta.

